

'Nona' (grupni rad)

Metodologiju *Korak po korak* u svom radu primjenjujem već desetak godina, u poludnevnoj mješovitoj skupini. Neprestano otkrivam nove izazove koji me motiviraju na istraživanje i propitivanje svoje prakse. Nakon što sam prošla edukaciju u kojoj se promišlja o učenju različitosti, pitanjima osobnog identiteta, stereotipima i predrasudama, promijenio se i moj odnos o primjeni tih znanja u svakodnevnom životu i radu. Dok sam prolazila kroz proces certificiranja prema ISSA Pedagoškim standardima, naučila sam da je Standard Socijalna inkluzija primjenjiv u svakodnevnim vrtićkim situacijama. Možemo ga utkati u svako razvojno područje. U svojoj grupi planiram i razvijam okruženje u kojem svako dijete može pronaći nešto svoje, nešto što govori o njegovom identitetu i pomaže mu razvijati pozitivnu sliku o sebi. Svaka tema koja zanima djecu i mene, može se zapravo istraživati iz različitih početnih koraka. Tako se i pitanje našeg odnosa prema starijim osobama, odnosno prema bakama i djedovima, u našoj grupi spontano nametnulo kao pitanje vrijedno istraživanja.

Koliko su različiti moji nono i nona

Istraživati vlastitu praksu moguće je uz pomno praćenje i promatranje aktivnosti djece u skupini. Kako se ideje o različitosti mogu predstaviti djeci, pročitajte u članku korakovske odgajateljice Esmine Skopljak.

► **Esmina Skopljak, odgajateljica savjetnica**
Dječji vrtić 'Matulji'
Matulji

Kako je počela naša priča o bakama?

Scenska lutka bake došla je u našu sobu slučajnim izborom. Prvih dana koristila sam je u jutarnjem krugu. U početku djeca ne komuniciraju s lutkom izravno, nego preko mene u ulogu posrednika. Kasnije je dijete može držati na krilu i njome manipulirati kroz otvore za ruke i glavu. Na taj način želim potaknuti djecu na razgovor o nekim problemskim situacijama. Na primjer, dva dječaka istog imena se različito ponašaju i igraju: jedan ima sedam godina, a drugi samo tri. Promatrajući dječake zapažam da u scenskim igrama s lutkom govore glasno, uvjereni su da je ta baka vrlo stara i da su joj pokreti odveć usporeni. Promišljajući o ovakvom načinu ophođenja prema lutki javlja mi se signal s pitanjima koja me navode na daljnje planiranje. Što je stereotipno razmišljanje o bakama i djedovima? Zar djeca imaju percepciju da su svi stari ljudi manje pokretni i slično? Kakve uloge stariji ljudi imaju u životu djeteta? Što znaju o svojim bakama i djedovima? Kako su likovi djeda i bake prikazani u slikovnicama koje djeca najčešće koriste?

Vodeći se ovim pitanjima, prve promjene unosim u okruženje sobe dnevnog boravka – tako u

centru za matematiku i stolne igre nadodajem slagalicu *Od djevojčice do bake – od dječaka do djeda*, u centar za početno čitanje i pisanje unosim slikovnice *Baka žongler* i *Moji dragi djed i baka*, u centar za obiteljske i dramske igre unosim obiteljske fotografije s djedom i bakom, a u likovni centar različite slike starijih ljudi u različitim aktivnostima, ogledalo i povećalo.

Spontane aktivnosti na osmišljen način

Kad smo počeli slagati obiteljske fotografije na pano, zapažamo različite kombinacije: dva djeda i bake, jedna baka, dva djeda i ostale mogućnosti. Počinju razgovori o rodbinskim odnosima pa krećemo u izradu plakata. Kad god je u grupu 'ušla' nova riječ, upoznajemo je kroz analizu glasova – koje glasove čujemo... Crtali smo portrete, pa Luka kaže: 'Moj nono ima kao valove po licu', misleći pritom na bore. Ven mi objašnjava: 'Ovo ti je moja baka u svom najdražem puloveru.'

U svojoj grupi planiram i razvijam okruženje u kojem svako dijete može pronaći nešto svoje, nešto što govori o njegovom identitetu i pomaže mu razvijati pozitivnu sliku o sebi.

istražujemo i stvaramo

Nakon početnog upoznavanja, dijete može manipulirati lutkom kroz otvore za ruke i glavu

Na nekim fotografijama djeca su mlađa nego sada. Iz toga razvijamo aktivnosti koje odgovaraju na pitanja: *Što se promijenilo, kako si izgledao/la, što je različito?* Koristimo ogledalo i povećalo. Vrlo često djeca gledaju i naše razvojne mape koje prate rast i razvoj djeteta od polaska u vrtić. Na primjer, naša Laura voli gladiti svoje prve slike: 'To sam ja mala.' Kad Petra stavlja na pano fotografiju sebe i none, Laura zapaža: 'To je učiteljica moga brata.'

Aktivnosti dalje razvijamo prema upoznavanju zanimanja naših baka. Većina djece zna što bake rade ili su radile. Nekoliko djece kaže: 'Ona nije radila ništa, samo je kuhala i čistila.' U obiteljskom centru nastaju igre u kojima djeca primjenjuju znanja o radnim mjestima: škola, trgovina, frizerski salon, brodogradilište... No taj centar je i mjesto u kojem se može organizirati obiteljski ručak nedjeljom ili tijekom blagdana. Tako razvijajući svijest o vlastitom identitetu,

Filozofija Koraka pridaje važnost procesu učenja, a učimo na različite načine.

saznajemo nove informacije o različitim obiteljskim kulturama. Razgovore o tome obogaćivala je slikovnica *Moji dragi djed i baka*. Imali smo i slikovnicu *Baka žongler* na engleskom jeziku koja se baš sada pokazala kao pogodno štivo. Naime, priča je to o neobičnoj baki koja čuva svoju unuku i izvodi razne vragolije s predmetima. Baka je zanimljiva djeci, a vrlo zanimljivo je predložiti lik unuke koja se kreće pomoću kolica. Na temelju ovog lika postavljamo pitanja djeci koja nas odводе u daljnje planiranje aktivnosti.

Krećemo li se svi na isti način? Jeste li vidjeli ljude kojima treba pomoć kolica, štapa i posebno dresiranog psa? Čujemo li svi jednako dobro? Ima li nečija baka ili prabaka aparat za sluh? Može li dijete imati takav aparat? Može li se govoriti rukama i nekim znakovima? Kako si pomognemo kad ne vidimo dobro? Nose li samo stari ljudi naočale?

Kada je Luka nacrtao svog pranona u kolicima, pitam ga kako bi on mogao otići u kupovinu u zgradu koja ima stepenice. Sada imamo novu ideju za Centar građevnja – sagradit ćemo lift. Slijedi i dopuna centara pedagoški-neoblikovanim materijalom. U tijeku gradnje Luka govori: 'Ovo sam napravio ono na stepenicama da se može ići kolicima.'

Glasovnu analizu vježbali smo izgovarajući imena baka i djedova. Zatim izrađujemo gusjenicu – abecedu. Spajamo imena s odgovarajućim početnim slovom. Pišemo na panou i to tako da koristimo različite riječi za isto značenje NONA-BAKA-BABA-MAJKA. Na ovu aktivnost nadovezuje se brojanje, zbrajanje, uspoređivanje i grupiranje. Obogaćivanje dječjeg rječnika moguće je i uz korištenje dijalektalnog jezika. Tin nam govori kako se stihovi mogu naučiti i u dijalektu. On s nonićem 'čakula samo po domaći'. Kad je izrađivao svoju slikovnicu, rekao je: 'To je se ča ja delan z mojin nonoton.' Još četvero djece izradilo je slikovnicu pa smo saznali da baka i unuka igraju nogomet, da baka

šiša unuka, da se peku kolači ili radi u radionici. Poseban je crtež na kojem se nona i nono drže za ruke.

Tako nas je propitivanje različitosti dovelo do istraživanja u kojem smo se bavili starijim ljudima, odnosno djedovima i bakama. Različiti nisu samo ljudi koji imaju neke posebne potrebe. Različiti smo izgledom, ponašanjem, sposobnostima, interesima, obiteljima, jer obitelj može biti i samo jedan roditelj i dijete. Filozofija *Koraka* pridaje važnost procesu učenja, a učimo na različite načine. Njegovamo okruženje u

Plakat: Što je to rodbina? (grupni rad)

kojem se različitost podržava i uvažava kao društveno prihvatljivo ponašanje. Želimo da se svako dijete u grupi osjeća prihvaćeno i zadovoljno. Sve je povezano, a ovo ispreplitanje različitih sadržaja proizašlih iz dječjih pitanja i nedoumica govori nam u prilog kreativnosti odgajateljskog posla. Više ciljeve moguće je ostvariti uz igru, dovoljno je samo oslušivati i promatrati.

Literatura:

Grupa autora: *Velika enciklopedija malih aktivnosti*, Dinka Juričić (ur.), Školska knjiga, Zagreb, 2007.

Tea Rogić Musa: *Moji dragi djed i baka*, Neretva d.o.o., Zagreb, 2007. (Naslov izvornika: *My Grandparents are special*)
Simone – Louise Lalande: *My Granni's a Juggler part of Rigby KinderStarters*, illustrations by Jan van der Voo, Lands End Publishing Ltd., 1997.

Neobjavljeni stručni materijal sa seminara 'Odgoj za različitost' i 'Živjeti različitosti', Pučko otvoreno učilište Korak po korak, Zagreb